

Reactie MBO Raad op de concept-regeling STAP-budget 28 augustus 2019

De MBO Raad is blij met de aandacht die het kabinet heeft voor Leven Lang Ontwikkelen en ziet het STAP-budget als eerste concretisering om werkenden en werkzoekenden te stimuleren en te faciliteren tot investering in de eigen inzetbaarheid. We begrijpen ook goed dat voorheen de fiscale faciliteit tot veel deadweight loss leidde en dat dat in de toekomst anders moet. En we hebben er begrip voor dat het vormgeven van een meer omvattend arrangement, zoals recent door VNO-NCW, MKB-Nederland, NRTO en MBO Raad beschreven en gepresenteerd, voor het huidige kabinet nog te snel is – hoewel we dat natuurlijk wel graag hadden gezien.

Een STAP-budget moet in onze ogen bijdragen aan de motivatie en inzetbaarheid van werknemers en werkzoekenden. Hierdoor worden mensen minder kwetsbaar voor veranderingen op de arbeidsmarkt, wordt het risico op werkloosheid verkleind en investeren mensen in versterking van competenties en dus in het vergroten van arbeidsproductiviteit. Belangrijk hierbij is dat de investeringen in het eigen 'kapitaal' kansrijk zijn in termen van het behouden dan wel verwerven van (nieuw) werk.

Wij maken ons in dit licht behoorlijk veel zorgen over de ongerichtheid van de inzet van de vele miljoenen die nu klaar staan en de wijze waarop UWV – naar wij begrijpen de beoogd uitvoerder van de regeling – straks een rechtmatige en doelmatige besteding moet inrichten en bewaken. Wij zien dat nog niet goed voor ons. In dat kader brengen wij allereerst de [brief van Stichting van de Arbeid, NRTO en MBO Raad](#), verzonden voorafgaand aan het Kamerdebat van juni jl., onder de aandacht.

In aanvulling op deze brief benadrukken we dat (1) 'deadweight loss' en (2) fraude en oneigenlijk gebruik (toucheren van scholingsvouchers zonder garantie van civiele waarde van hetgeen geleerd zou dienen te worden), echt nog erg op de loer liggen. Verkwisting van overheidsmiddelen dreigt.

Het STAP-budget zou bij moeten dragen aan bij- en omscholing van en door degenen die het echt nodig hebben (bv modaal verdienende boekhouders die hun baan dreigen te verliezen) in de richting van kansrijke beroepen in bijvoorbeeld de energietransitie en in de zorg. Waarom niet nadrukkelijk kansberoepen en tekortsectoren helder profileren in de regeling? Dat biedt veel meer kansen op een goede besteding van deze middelen. En ja, dat betekent ook dat er werkelijk ruimte moet komen voor een goede invulling van een adviesfunctie naar de deelnemer toe. Als die adviesfunctie niet goed wordt ingevuld, voorspellen we dat veel middelen straks zullen vloeien naar nauwelijks te verantwoorden

activiteiten, althans in termen van een *publieke* financiering: een vliegreis naar een farmaceutisch congres, een hobbycursus die nauwelijks te relateren is aan inzetbaarheid, etcetera. En twee jaar later volgen dan kritische politieke vragen aan de bewindspersoon van SZW over wat er met de middelen is gebeurd tegen de achtergrond van de voortdurende tekorten op de arbeidsmarkt ...

Dan nog enkele specifieke punten. Het is belangrijk om jongeren maximaal te stimuleren een bij hen passend en zo goed mogelijk diploma te laten halen in het mbo en/of het hoger onderwijs. Een leeftijdgrens van 30 jaar klinkt daarbij sympathiek, maar je zou beter kunnen overwegen om de afbakening te fixeren op de waarneming dat iemand drie jaar geleden een reguliere vorm van initieel onderwijs heeft verlaten, cq. afgerond met minimaal een startkwalificatie op zak. Pas vanaf dat moment heb je toegang tot het STAP-budget. Dit maakt het mogelijk dat een 24-jarige mbo-afgestudeerde met een paar jaar werkervaring toegang heeft tot de regeling, zonder dat je een 24-jarige student aan een universiteit in de verleiding brengt zijn studie voortijdig af te breken.

Mbo-scholen zijn bezig om in afstemming met bedrijfsleven en soms ook met gemeenten meer certificaatgerichte trajecten vorm te geven. Die zouden invulling kunnen geven aan het scholingsaanbod in kader van de STAP-regeling en dan meteen een duurzame civiele waarde hebben daar deze zijn afgeleid van erkende CREBO en bijbehorende kwaliteitskaders. Een soortgelijke redenering kan gelden voor het hoger onderwijs. Kwaliteit is dan ook aantoonbaar middels het bestaande toezichtsregime vanuit Inspectie van het Onderwijs. Wij gaan er dus van uit, net als de universiteiten in hun reactie op de internetconsultatie, dat 'certificaatgerichte opleidingen aan een bekostigde instelling' binnen de regeling vallen..

Daarbij is het ook essentieel dat goed gebruik wordt gemaakt van de rol die mbo-scholen hebben in hun (arbeidsmarkt)regio. Daar wordt in samenwerking met gemeenten, UWV en andere partners regionaal maatwerk geleverd. Daar kunnen ook maatregelen worden ingezet om mensen te stimuleren gebruik te maken van het budget, heeft men scherper zicht op arbeidsmarkttekorten in de regio en kunnen in samenwerking loketten worden ingericht (taakuitbreiding van bestaande loketten, geen nieuwe) om dat maatwerk te leveren. U heeft terecht de opdracht gegeven aan de SER om de positieve ervaringen van de pilotregio's op te haken en die te gebruiken bij het opstellen van een definitieve regeling. Wij bieden aan om met UWV en het private onderwijs kennis en ervaring te delen.

De MBO Raad heeft in nauwe samenwerking met VNO-NCW, MKB Nederland, NRTO een kansrijk, regressief [basismodel](#) opgesteld van (publiek gefinancierde) leerrechten en door [SEO](#) laten doorrekenen. Kansrijk, want in de kern betaalbaar, eerlijk, kwalitatief hoogwaardig

en met positieve maatschappelijke effecten, waaronder het verminderen van ongelijkheid. Ook de commissie Sap adviseert in haar advies [Doorleren werkt](#) in deze richting te werken. Het doorgerkende model ligt inmiddels op diverse tafels, waaronder de tafel van de [Commissie Borstlap](#). En de Tweede Kamer heeft een reflectie aan de bewindspersonen van SZW en OCW na het zomerreces gevraagd. Wij vragen ons af hoe het kabinet op de lange termijn aankijkt tegen het STAP-budget in het licht van een duurzaam arrangement van leerrechten.

Het kabinet geeft aan te willen voorkomen dat malafide opleiders publieke middelen misbruiken. “Door de bestedingsdoelen aangeboden door extern gevalideerde opleiders (..) wordt voorkomen dat malafide opleiders toegang krijgen tot middelen die beschikbaar worden gesteld via het STAP-budget.” (pagina 17). De MBO Raad maakt zich zorgen om de externe validatie en borging van enkele categorieën dienstverleners. Bijvoorbeeld: EVC-aanbieders die lid worden van het Nationaal Kenniscentrum EVC (en daar contributie voor betalen) worden weliswaar getoetst en gemeten. Maar wel door dezelfde organisatie als waar zij lid van zijn geworden en contributie voor betalen. De regeling voorziet ook in de mogelijkheden voor scholingsadvies. De wijze waarop dit gefinancierd wordt, zal in de komende tijd nog worden uitgewerkt. Ook hiervoor geldt, dat de kans op slechte kwaliteit aanwezig is, dat de bijdrage aan echt duurzame inzetbaarheid in kansberoepen onduidelijk is en dat er veel adviesbureaus subsidiemogelijkheden zullen zien en hierop gaan ‘jagen’. Beter is het om UWV zelf hier een rol in te geven, omdat op die manier oneigenlijk gebruik van middelen uit de regeling tegengegaan kan worden.

Samenvattend: samen met de onze partners en UWV Werkbedrijf bouwen we graag verder aan een infrastructuur waar vraag en aanbod van scholing bijeen komt met name voor mensen die scholing écht nodig hebben. Commissie Sap en anderen hebben aangetoond dat hoe hoger het opleidingsniveau hoe meer er gebruik wordt gemaakt van om, her- en bijscholing en training, dat deze doelgroep de weg naar de budgetten sneller en beter weet te vinden én dat dit niet altijd door de overheid betaald zou moeten worden. Het STAP-budget zou een stap naar een leerrechtenmodel kunnen en moeten zijn voor hen die arbeidsmarktgerichte scholing écht nodig hebben. Echter: de beoogde, zeer open vormgeving vinden we onvoldoende doordacht. Wij bevelen het kabinet aan het STAP-budget meer te richten op tekortsectoren en kansberoepen, ruimte in te bouwen voor een echt advies (en daarmee oneigenlijk gebruik tegengaan), en goede kaders vast te stellen voor de kwaliteit van het scholingsaanbod.